

4. Мамишев, А. В. Аудит ефективності діяльності: етап виконання [Текст] / А. В. Мамишев // Фінансовий контроль. – 2006. – № 3(32). – С. 43-45.

5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Офіц. текст] // Голос України. – 2010. – 4 липня.

УДК 657

Чугунов Іван
магістр

Олійник Світлана

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

Анотація

В статті розглянуте питання внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток. Розглядаються функції та об'єкти контролю, джерела інформації. Наводяться суб'єкти та етапи внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток.

Ключові слова: *контроль, внутрішній контроль, податок на прибуток.*

Внутрішній контроль — це процес, який забезпечує відповідність функціонування конкретного об'єкта прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети. Основною його метою є об'єктивне вивчення фактичного стану справ у суб'єкта господарювання, виявлення та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети, та доведення цієї інформації до органу управління. Останнім часом вченими все більше стало приділятися уваги організації та методиці здійснення внутрішнього контролю, проте, їх розробки присвячені загальним питанням організації та методики внутрішнього контролю як цілісної системи, а також розмежуванню таких понять як “внутрішній контроль” та “внутрішній аудит”.

Особливостям організації та методики внутрішнього контролю правильності, достовірності та законності здійснених операцій щодо розрахунків за податком на прибуток українськими вченими уваги не приділялося. Але загальним засадам організації контролю присвячені праці Ф.Ф. Бутинця, Г.Г. Кірейцева, В.П.Пантелеєва, В.О. Шевчука та ін. Метою є ознайомлення та покращення системи внутрішньогосподарського контролю за розрахунками з податку на прибуток.

Оскільки податок на прибуток є обов'язанням підприємства перед

державою, то контроль за повнотою та своєчасністю його сплати є важливим. Несвоєчасність, незаконність, неправильність нарахування та сплати податку на прибуток призведе до незапланованого списання грошових коштів у вигляді штрафів та пені, які нараховуватимуться податковими органами.

Ефективно працююча система внутрішнього контролю дозволяє досягти поставлених цілей і в бухгалтерському обліку, і в загальному керівництві фірмою. У зв'язку із цим на підприємстві розрізняють два види внутрішнього контролю: адміністративний і бухгалтерський. Адміністративний контроль спрямований на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності й пов'язаний з методами й процедурами контролю керування, планування й здійснення діяльності. Бухгалтерський контроль використовується для забезпечення схоронності й захисту засобів підприємства й вірогідності обліку. Внутрішній бухгалтерський облік є складовою частиною внутрішньогосподарського контролю.

Внутрішній контроль виконує три основні функції: контроль повноважень (забезпечує виконання операцій, які сприяють розвитку підприємства), контроль документального оформлення (забезпечує відображення усіх дозволених операцій в облікових регістрах) та контроль збереження (запобігає неправильному використанню майна)

При організації внутрішнього контролю за формуванням інформації про оподатковуваний прибуток основну увагу необхідно звернути на об'єкти, які не піддаються впливу контролюючої підсистеми при перевірці інших об'єктів контролю. Такими об'єктами є:

- елементи облікової політики (методи та процедури) в частині формування інформації про оподатковуваний прибуток, планові показники податкових різниць;
- податкові різниці, які виникають при визнанні доходів та витрат, обчисленні окремих видів прибутку;
- необґрунтовані податкові різниці (помилки та фальсифікації), відхилення фактичних показників від планових в частині формування інформації про податкові різниці, окремі види прибутку (звільнений від оподаткування, підлягає патентуванню).

Виходячи з особливостей облікового відображення виділених об'єктів, джерела інформації, які використовуються в процесі здійснення внутрішнього контролю операцій з формування оподаткованого прибутку можна поділити на:

1. Визначають фактичний стан об'єкта контролю:

- первинні документи (документи первинного обліку щодо операцій за якими виникли податкові різниці)
- облікові регістри (відомість 3.1 аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками; відомість 3.2 аналітичного обліку з різними дебіторами; відомість 3.5 аналітичного обліку за іншими операціями; відомість 4.1 аналітичного обліку капітальних інвестицій; відомість 4.3 аналітичного обліку нематеріальних активів; журнали 1,2,3,4, 5, 5а, 6 та ін.; аркуші-розшифровки податкових різниць.)

- звітність (податкова декларація з податку на прибуток та додатки до неї, звіт про фінансові результати.)

2. Визначають порядок формування об'єкта контролю:

- законодавчо-нормативні документи (Податковий кодекс України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства" та ін.)

- внутрішні документи підприємства (наказ про облікову політику підприємства; положення про формування цін, витрат, собівартості; бюджети окремих доходів та витрат та ін.)

Варто відмітити, що процес внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток умовно можна поділити на два етапи:

1) внутрішній контроль правильності визначення бази оподаткування податком на прибуток; 2) внутрішній контроль нарахування та сплати податку на прибуток. Тобто у внутрішньому контролі розрахунків за податком на прибуток виникає одразу два об'єкти перевірки: фінансовий результат до оподаткування та податок на прибуток.

Жодна система контролю не може функціонувати без наявності суб'єктів контролю. Ланки, які входять до внутрішнього контролю на підприємстві можна упорядкувати так: самоконтроль виконавця; функціональний контроль – вертикальний і горизонтальний; інституційний контроль.

Самоконтроль, як форма системи внутрішнього контролю, полягає в тому, що кожен працівник, разом з виконанням своїх основних обов'язків, які передбачені трудовим договором, контролює самостійно власну діяльність.

Функціональний внутрішній контроль, на нашу думку, при контролі розрахунків за податком на прибуток найдоречніше здійснювати в формі вертикального контролю. Якщо на підприємстві створена бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером, та в даній службі передбачена окрема посада бухгалтера, відповідального за ведення податкових розрахунків, то в такому випадку, вертикальний внутрішній контроль завжди матиме місце, оскільки головний бухгалтер зобов'язаний перевірити показники звітності, яку він підписує.

Своєчасний та надійний внутрішній контроль розрахунків з податку на прибуток сприятиме уникненню штрафних санкцій, підвищуватиме рівень економічної безпеки підприємства в цілому.

Особливу увагу при здійсненні контрольних дій на підприємствах усіх форм власності потрібно приділити перевірці напрямів використання прибутку, які мають відповідне грошове забезпечення, що стосується оновлення та підвищення виробничої потужності засобів підприємства; забезпеченню виплат працівникам підприємства (різного роду премій та інших виплат, пов'язаних зі стимулюванням працюючих).

В подальшому доцільно розробити основні положення Стандарту системи внутрішнього контролю в частині розрахунків за податком на прибуток, інформаційне й методичне забезпечення внутрішнього контролю та методику його проведення.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України [Електронний ресурс].–Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Кучер, С.В. Організація системи внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vchnu_ekon/2012_2_1/086-089.pdf. – Заголовок з екрана (дата звернення 4.04.2014 р.).
4. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства [Текст]: [навчальний посібник] / За ред. К.е.н., проф. М. Д. Корінька. – Фастів : «Поліфаст». 2006. – 440с.
5. Бутинець, Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології та практики [Текст] : монографія / Бутинець Т.А.. – Житомир : ЖДТУ, 2011. – 772 с.

УДК 336.02

Чудовець Віталій

к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО РЕГЛАМЕНТУВАННЯ КОНТРОЛЮ

Анотація

В статті досліджено актуальні проблеми нормативного забезпечення окремих видів економічного контролю та запропоновано напрямки їх вирішення.

***Ключові слова:** контроль, види контролю, нормативне забезпечення, аудит, ревізія, судово-бухгалтерська експертиза, інвентаризація.*

Економічний контроль є невід'ємною складовою системи менеджменту будь-якого суб'єкту господарювання, що забезпечує його ефективну роботу. Варіативність контролю та широкий спектр його методичних прийомів дозволяють виявляти як загальні негативні тенденції в розвитку економіки підприємства, так і конкретні порушення та зловживання.

Незважаючи на наявність розроблених та перевічених на практиці організаційно-методичних підходів до здійснення контролю існують не вирішення питання щодо його нормативного забезпечення.

Протягом тривалого часу йде напрацювання та обговорення нового закону, який би регулював аудиторську діяльність в Україні та враховував би вимоги міжнародних стандартів аудиту. Існуюча редакція закону не відповідає